

των εἶχεν εἰς αὐτάς ἀναπτύξει. Ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀφοσιώσῃ τὴν ζωὴν του εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν μάθησιν. Ἐπρεπε νὰ ἀνεύρῃ, νὰ ἰδῇ, νὰ ἐξερευνήσῃ ὁ ἴδιος τὰ ἔργα ἐφ' ὧν ἐρημιόζοντο αἱ κρίσεις τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦτο δὲ ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ μόνον εἰς τὰ ἀρτισίστατα τῆς Ἰταλίας μουσεῖα, εἰς τὰς νεωστὶ τότε γενομένους ἀνασκαφάς. Ὁ Βίγκελμαν λοιπὸν ἔλαβε τὴν δδὸν του, προσηχδιάσα· ἤδη τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἥς τὴν θεωρίαν ἀνεῦρεν εἰς τὰ βιβλία, ὥστε δὲν ἔμεινε περὶ νὰ γνωρίσῃ καὶ κατατάξῃ τὰ μνημεῖα.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔζη, τὸ ἔδαρος θ' ἐξελέλεκτο ἐμμελλον ἀναγκαιῶς νὰ περιορίσῃ τὸν κύκλον τῆς αὐτοῦ ἐνεργείας. Ὅτε ἐρθῇσιν εἰς Πενινσούλιον, μακρὰν ἦσαν τοῦ ν' ἀνακαλυφθῇ ἅπασι αἱ τὰς ὁποίας κατέχει σήμερον ἀρχαίαι γράφαι. Οἱ ἀλδοβρανδῖνοι γάμοι (noces aldobrandines) οἵτινες εἶχον εὐρεθῇ εἰς Ῥώμην ἐν τοῖς τοῦ Μικηλῆα κήποις, πολλὰ τεμάχια ἐξελθόντα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἡρακλείας, νομισματὰ τινὰ ἐξορυσθέντα ἐκ τοῦ πλουσιωτέρου μὲν, ἀλλ' ἔτι τότε ἥμισυ ἀνερευνηθέντος· ἐδάφους τῆς Πομπηέας, συνεκρότου συλλογὴν ἀτελεστάτην. Ἀρ' ἐτέρου δὲ οὐτ' εἶχον ἀκόμη δυνήθῃ νὰ υποβάλωσι τὰς γράφας ἐκεῖνας εἰς ἀνάλυσιν ἀκριβῆ, ἡ δ' ἐπιστήμη δὲν εἶχε δόσει εἰς ἐκυτὴν λόγον τῶν μεθόδων καὶ τάξεων ἐξ ὧν ἐκεῖναι παρήχθησαν. Διὸ, ὁ Βίγκελμαν ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔχει παρ' ὀλίγα τινὰ νὰ εἰπῇ περὶ τῆς ζωγραφικῆς τῶν ἀρχαίων· δὲν ἐξήγαγεν ἐκ τούτου ἰδέαν θετικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἤθελε νὰ λαλῇ μετὰ φειδοῦς ἢ νὰ διαστρέφῃ τὴν ἱστορίαν ἢ οὐδόλως κατεῖχε τὴν ὕλην.

Ἀτελής ὡς πρὸς τὴν ζωγραφικὴν τῶν ἀρχαίων, ἀτελής ὑπῆρξεν, ἐνεκεν ἄλλης αἰτίας, καὶ εἰς ὅ,τι ἀποβόλεται τὴν ἀρχιτεκτονικὴν των. Κατακτῆσαντες τὴν Ἑλλάδα, οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἡδυνήθησαν νὰ μετακομίσωσιν εἰς Ῥώμην καὶ τοὺς νεοὺς αὐτῆς, ὡς εἶχον μετακομίσαι τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων τῆς. Ἀλλὰ μιμηθέντες τὰς ἑλληνικὰς οἰκοδομὰς, διέστρεψαν τὰ πρότυπα αὐτῶν ἀναμίζαντες εἰς αὐτάς τὸ ἴδιον πνεῦμα καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ αἰσθησὶν ἐποχῆς, ἥτις δὲν ἡδύνατο νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἀφελές καὶ ἀπλοῦν. Ἡ Ἰταλία λοιπὸν παρίστανται κυρίως μνημεῖα ἐμφαίνοντα ἡμῖν τὴν περακμὴν, ἢ ἂν θέλῃς, τὴν τελευταίαν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς. Καὶ περυσιάζει μὲν ἀναμφιβόλως, εἰς τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς κυρίως, μέρη, ἐρεπίπαι ἀναδύοντα εἰς τὰς πρῶτας ἐποχὰς τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, καὶ, ὡς εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῶν Τυρρηνῶν δύναται τις νὰ λάβῃ ἰδέαν τῶν πελασγικῶν μνημείων, ἐν τοῖς οἰκοδομήσασαι τοῦ Ηκιστουμίου δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τῆς νεωρόδους ἀρχῆς τῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὅσον ζωηρὰ καὶ ἂν ὦσι τὰ ὠραῖα ταῦτα λείψανα, εὐρίσκονται ἐν Ἰταλίᾳ οἰονεὶ μετατοπισμένα, καὶ μόνον, ἤθελες εἰπεῖν, ἵνα εἰδοποιήσωσι τὸν ἀρχαιολόγον νὰ ζητήσῃ ἐκεῖθεν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὁρί-

ζοντος ἑτέρου κόσμου, τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελε δυνήθῃ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας κεκλεισμένος περακτηρητής. Καὶ δὴ, ἐν Σικελίᾳ, ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ Ἑλλάττει Ἀσίᾳ ὁρεῖται νὰ σπουδάσῃ τὸν ἑτερον αὐτὸν κόσμον, τὸν ἀνώτερον, τὸν κα-θαρώτερον, τὴν ἀρχὴν ὅλων τῶν ἀκολουθημάτων. Ὁ δὲ Βίγκελμαν δὲν ἀνζητήσας τῶν τόπων· τούτους· ἴσως· μάλιστα οὐδ' ἐδοκίμασε καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ, διὰ τοῦτο δὲν ἐγνώρισε, δὲν ἐξήγησε παρ' ἀτελεστάτα τὴν τῶν ἀρχαίων ἀρχιτεκτονικὴν. Οὐτ' εἶδε τὰς σχέσεις αἱ αὐτῇ εἶχε μετὰ τῶν ἄλλων βοηθητικῶν τεχνῶν, τὴν ἐπιρροὴν ἣν ἐπ' αὐτῶν ἤτακτε. Τὸ δὲ χάσμα τοῦτο περυσιάζεται· ἀκόμη ἐπισητότερον ἐκείνου θ' ἄρτηεν εἰς τὸ σύγγραμμά του, ἀμελήσας τὴν ἱστορίαν τῆς ζωγραφικῆς.

Πρέπει δὲ νὰ προσθῇσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἀρχαία γλυπτικὴ, ἥτις ἦτο τὸ ἀρχικὸν ἀντικείμενον τῶν σπουδῶν τοῦ Βίγκελμαν, δὲν ἦτο γνωστὴ εἰς αὐτὸν ἐν τισὶ τῶν πλείονος λόγου ἀξίῳ μνημείων τῆς. Δὲν λαλῶ δὲ μόνον περὶ τῶν μαρμαρῶν τῆς Αἰγίνης· ἅτινα μετεπλήχθησαν κατὰ τὸ 1811 τὸ πρῶτον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτουσι μίαν τῶν περιεργότερων περιόδων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, τῆς ἐποχῆς τῆς μαρτυροῦσης τὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἱερατικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὸν νέον καὶ τὴν φύσιν ἀπομιμούμενον ρυθμὸν μετά-θασιν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φειδίας αὐτὸς, ὃν ἅπασα ἡ ἀρχαιότης ἀνεκέρυξεν ὡς τὸν ὑπέρτατον καὶ τελειότατον ἀγαλματοποιὸν, καὶ αὐτὸς μόνον κατ' ὄνομα ἦν γνωστὸς εἰς τὸν Βίγκελμαν. Αἱ τοῦ Παρθενῶνος ὠραῖαι γλυφαί, δὲν εἶχον ἀκόμη ἀρηγηθῇ εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ μυστήρια τῆς μεγάλης τοῦ Περικλέους ἐποχῆς. Ὁ Βίγκελμαν πραγματικῶς δὲν εἶχεν ὑπ' ὅψιν εἰμὴ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἔφερον εἰς Ἰταλίαν ἡ ἀκόμη τότε ἀγνοοῦντες· τὰ τοιαῦτα Ῥωμαῖοι, δὲν εἶχον κριθῇ τὸσον πολύτιμα ὥστε νὰ μετακομίσθωσιν ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων. Τὰ ἀνευρεθέντα μάρμαρα εἰς τοὺς λουτροὺς τοῦ Τίτου, εἰς τοὺς τοῦ Καρακάλλα, εἰς τὰς τάφους τοῦ Ἀγίου Ἀγγέλου, καὶ τὰ ὁποῖα εἶχον συναθροισθῇ εἰς τὰς στοὰς τοῦ Βατικάνου, ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Φερρεσιῶν, ἐν τῇ τῶν Βερβερίνων, τὰ τεμάχια τῶν ἀκολουθῶν ληφθέντων ἐκ τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ πόλεως, ἐξ ὧν συνέκειτο τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου, αἱ ἀρχαιότητες τῶν Μεδίκων καὶ αἱ Νιοβίδες τῶν δημοσίων τῆς Φλωρεντίας οἰκοδομῶν, ἦσαν τὰ κύρια μνημεῖα ἐφ' ὧν ὁ Βίγκελμαν προ-τίθετο νὰ κρίνῃ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς. Ἀλλὰ μόλις ἡδύνατο νὰ βεβαιώθῃ ὅτι τινὰ τῶν ἔργων τούτων ἀνήκον εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅτι τὰ λαμπρότερα καὶ ζωηρότερα μάλιστα, ὡς ὁ Λοκῶν, δυνατόν νὰ ἐξεργάσθησαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων.

Τὸ πνεῦμα τοῦ Βίγκελμαν διαλάμπει ἐν τῇ μεθόδῳ δι' ἣς τοσαῦτα ὑπερεπήδησεν ἐμπόδια καὶ

δυσχερείας· διότι καίτοι μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν παρὰ τὰ ἀμφίβολα λείψανα τῶν τελευταίων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς ἐποχῶν, κατάρθωσε μολοντοῦτο νὰ ἀναπτύξῃ ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἱστορίαν του. Ἐνῶ δὲ δὲν ἔγραφε παρὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γλυπτικῆς, ἠδυνήθη νὰ συγγράψῃ ἀληθῶς, ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου του προαγγέλλει, τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ ἐκ τῶν μνημείων, τὸ ἔμαθεν ἐκ τῶν βιβλίων.

Τὸ σύγγραμμα ἔχει τοῦτο μάλιστα τὸ πλεονέκτημα, ὅτι χωρὶς νὰ ὑποπείσῃ εἰς τὴν ἐλαχίστην σύγχυσιν ἢ πλάνην περὶ τὴν προαγωγὴν τῆς τέχνης, κατέδειξεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦ νὰ διακρίνῃ τὰς οὐσιώδεις ἀναπτύξεις αὐτῆς. Ῥήτωρ τις τῆς Ἑλλάσσανος Ἀσίας, Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ἔλθων εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ τοὺς πρώτους καιροὺς τῆς αὐτοκρατορίας, ἔγραφε περὶ καταγωγῆς τῶν κοσμοκρατόρων καὶ περὶ μυστηρίων τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, ἀνέφερεν ἐν τῇ περὶ Διαθέσεως τῶν λέξεων πραγματείᾳ του τὰς κυριωτέρας ιδέας αἱ ὁ Γερμανὸς κριτικὸς ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Καὶ ἐνταῦθα εὐρίσκει τις κατὰ πρῶτον θετικῶς ἐσχηματισμένην τὴν διάκρισιν τῶν οὐσιωδῶν χαρακτήρων τοὺς ὁποίους περικοσμοῦσιν ἀναγκαίως αἱ ἀλληλοδιάδοχοι διαδηλώσεις τοῦ ἀνδρός. Ὁ μὲν αὐστηρὸς καὶ νευρώδης λόγος εἶναι ἡ ἑκφρασις τῆς ἰσχύος· ὁ ἀνθηρὸς εἶναι ἡ τῆς κομψότητος, ὁ δὲ λόγος ὁ καὶ τῶν δύο μετέχων ἐνώνει ἐν σημείῳ ὑψηλῷ ταυτοχρόνως καὶ ἀπλῶ πάσας τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐμφαίνει τὸ ἐξοχὸν καὶ ὑψηλὸν, ὁ δὲ δεύτερος τὴν χάριν, ὁ δὲ τρίτος τὸ ὠραῖον. Τοιαυταί εἰσιν αἱ ιδέαι αἱ ὁ Βίγκελμαν ἀνεῦρεν ἐν Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ, ἐν ᾧ ἀκόμη συνοδεύονται μακρόθεν μὲ τὰς ἀρχαίας διαφορὰς τῶν Δωριέων καὶ Ἰωνῶν. Καὶ ταύτας μετέφερεν ἀπὸ τῆς θεωρίας εἰς τὴν ἱστορίαν, καὶ δι' αὐτῶν, τὴν μίαν μετὰ τῆς ἄλλης συνδέων, ἀπεστόμωσε πᾶν τὸ σύστημα τῆς ἐπὶ τῆς δικαιρέσεως τῶν ἐποχῶν αἰσθητικῆς. Κατ' αὐτὸ τὸ ὑπέροχον καὶ βᾶσιμον ὕψος οὗ ὁ κυριώτερος χαρακτήρ εἶναι ἰσχυρὸς τραχεῖα, ἐμφαίνει τὴν νηπιότητα τῶν λαῶν, καὶ τὴν σιγμὴν καθ' ἣν ἐν τοῖς κανόσι τῆς φύσεως δὲν βλέπουν καὶ δὲν παράγουν παρὰ τὰς μεγάλας θεμελιώδεις καὶ ἐπισημοὺς γραμμάς. Τὸ ὠραῖον ὕψος, τὸ ὁποῖον, χωρὶς νὰ καταλίπῃ τὴν ἀρχαίτυπον εὐγένειαν, ἀπ' ἐναντίας θέλει νὰ καταστήτῃ αὐτὴν ἡττοῦ ἀγρίαν καὶ μᾶλλον ἀρεστὴν, ἐμφαίνει τὴν νεότητά τῶν κοινωνιῶν καὶ τὴν σιγμὴν καθ' ἣν εἰς τὰ ἀπλά ἔτι καὶ σοβαρὰ περίχωρα τῆς πρώτης ἡλικίας, ἀρχίζουσιν νὰ εἰσαγάγουν ποικιλίαν εὐάρεστον, λεπτομερείας ἀληθεστέρας, λεπτότητα κομψοτέραν.

Τὸ χάριεν ὕψος, τέλος, παρίστησι τὴν τελευταίαν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι δὲν μεριμνῶσι πλέον περὶ τῆς αὐστηρῆς γραφῆς τῶν πρώτων χρόνων, ἀλλὰ ζητοῦν τὴν ζωὴν καὶ ἐν τῇ ζωῇ τὸ μεῖδιμα, καὶ προτιμοῦν τὰ· λεπτομερεῖας ἀπὸ

τὸ ὄλον, τὴν ποικιλίαν ἀπὸ τὴν ἐνότητα, τὸ ἀρεστὸν ἀπὸ τὸ ὠραῖον, καὶ πίπτουσιν εἰς τὴν ἐπιτήδευσιν τρέχοντες, κατόπιν τῆς φύσεως.

Μετὰ τῆς θεωρίας ταύτης, ὁ Βίγκελμαν ἔκαμε ἐκ τῆς εἰκόνης τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης τὴν εἰκόνα αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. Διαγράφων τὰς φάσεις τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας, ἐμάντευσε καὶ κατέδειξεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ὀρεῖλουν νὰ λάβουν ἐν τῷ αὐτῷ σταδίῳ πάντες οἱ λαοὶ οἱ ὁποῖοι θέλουσιν νὰ ἐκπληρώσωσι τακτικῶς τὸ μέλλον αὐτῶν· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὠραῖον μέρος τοῦ βιβλίου. Ἰπάρχουν βεβαίως ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλαι θεωρεῖαι πολὺ πλεονάζουσαι τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὠραίων μερῶν· ἀλλ' αἱ λεπτομερεῖαι αὗται ἀρκούντως ἀμφοσητισταί· ἐκλείπουσιν ἀπέναντι τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐνότητος τὴν ὁποῖαν ἀνωτέρω ἐπειράθημεν ὀλικῶς νὰ καταδείξωμεν. Εἰς ταύτην συνίσταται ὁ ἀληθὴς τίτλος τῆς δόξης τοῦ Βίγκελμαν ὅστις ἐντεῦθεν παραδόξως ὑπερέβη ὅλους τοὺς ὀρίζοντας τοῦ αἰῶνος του· ἡ κριτικὴ, ἀπολεσθεῖσα μέχρι ἐκείνου, ἀκολουθήσασα ἕνα μόνον τελειότητος τύπον, εἶδεν αἴφνης τρεῖς διαφόρους τάξεις αὐτοῦ ἀνακρινόμενας, καὶ ἐκάστη νὰ λαμβάνῃ τὸ ἐσῆς δικαίου θαυμασμοῦ ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἀναπτύξεώς της.

Ἀλλ' ὁ Βίγκελμαν δὲν ἐξέφρασε μόνον ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ τὰς ὁποίας περὶ καλλονῆς εἶχε σχηματίσει ιδέας. Ἡ Villa Albani, τῆς ὁποίας διέεθνε τὸ σχέδιον καὶ τὴν καλλωπισμὸν, εἶναι ὡς βιβλίον μαρμαρίνου ἐν ᾧ δύναται τις νὰ σπουδάσῃ τὴν λεπτότητα τῆς αἰσθησεώς του· ἐν μιᾷ τῶν ὠραίων ἐκείνων τοποθεσιῶν τῆς ἐξοχῆς τῆς Ῥώμης, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πάπα τοῦ ἀρχαντος κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσαετίαν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἰδρύσατο τὴν θαυμασίαν ταύτην ἔκπαιλιν, ἥτις, μ' ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις τὰς ἐπελθούσας ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ αἰσθάνεσθαι περὶ τῶν ὠραίων τεχνῶν διαμένει ὡς ἀρμονικόν τι δημιούργημα, πάντοτε νεάζον, πάντοτε λαμπρόν. Ὁ Βίγκελμαν ἀπέδειξεν ἐν αὐτῷ ὅτι εἶχεν ἐννοήσῃ, πλείοτερον ἄφ' ὅτι περὶ αὐτοῦ ὑπέθετον, τὸν βίον τῶν ἀρχαίων. Καὶ ἔφερε εἰκόνα θαυμασίαν αὐτοῦ. Ἄπαντα τὰ ὠραῖα ἀγάλματα τὰ ὁποῖα σοὶ παρουσιάζονται ὅτε μὲν καθήμενα ὑπὸ περιστήλιόν τι, ὅτε δὲ ὄρθια καὶ ὡσεὶ συνομιλοῦντα ὑπὸ δάσος τι, ἅπασαι ἐκεῖναι αἱ αἰθουσαι αἱ τοσοῦτον καλῶς μεμετρημέναι κατὰ τὴν ἔκτασιν, αἱ τοσοῦτον λαμπραὶ κατὰ τὴν κομψότητα· πρὸ πάντων τὰ μικρότερα ἐκεῖνα ὑπὸ τὸ λαμπρόν ἀνάκτορον οἰκήματα, τετράγωνον φυσικὸν καὶ περιλαμβάνον τοσαῦτα πολύτιμα ἀντικείμενα, εἶναι ὡς ἀντικατοπτρισμὸς τις ἀρχαίως ἀντανακλώμενος ὑπὸ τὸν φαῖδρον ἐκεῖνον οὐρανόν, διὰ τῆς ἰσχύος μαγικοῦ τινος πνεύματος· ὅπως δὲ κοσμήσῃ τὸ ταρπνὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα, ὁ Βίγκελμαν ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς γραφίδος τοῦ Ῥοφαῆλ Μίγκ, τοῦ προηγηθέντος αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν. Κα

τότε εἶδον πάντες τὸ προῖόν τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, δηλαδή δύο Γερμανοὺς ἐνωθέντας εἰς Ῥώμην, ὅπως μεταβάλλωσι τὴν περὶ τὰ καλὰ αἴσθησιν ὁλοκληροῦ τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Βίγκελμαν ἐξῆλαιπὸν οὕτω τιμώμενος ἐν ἱταλίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1763 εἶχεν ἐκλεχθῇ πρόεδρος τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ῥώμης, ἀκολουθῶν δὲ ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικάνου.

Προσκληθεὶς εἰς Γερμανίαν ὑπὸ τῶν ἐπαγωγῶν προσφορῶν τῶν ἡγεμόνων διέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς Βιέννην, ὅπου οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ νὰ μείνῃ διαπαντός. Ἐπέστρεψε λοιπὸν εἰς Τεργέστην ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς Ῥώμην· ἀλλὰ δὲν εἶχεν εἰσέτι φθάσει εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ὅτε ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος κακούργου ὀνόματι Ἀρχαγγέλου. Ὁ αἰσχρὸς οὗτος κατορθώσας νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀρχαιολόγου, προσποιούμενος μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰς τέχνας, τὸν ἐπλήγωσε δι' ἐγχυριδίῳ ἔντινι χωρίῳ. Ὁ Βίγκελμαν δὲν ἐπέζησε τῶν πληγῶν του παρ' ὅσον χρόνον ἐδέχσεν ὅπως καταστήσῃ τὸν καρδινάλιον Ἀλδάνην καθολικὸν αὐτοῦ κληρονόμον. Ἐτελεύτησε δὲ τὸν βίον τῇ 8 Ἰουνίου 1768.

(Ἐκ τοῦ Γαλλ.) Γ.

ΘΩΜΑΣ ΜΟΥΡ.

Θωμᾶς ὁ Μοῦρ (Moore) ἦν ὁ ἐνδοξότερος μετὰ τὸν λόρδον Βύων. ποιητὴς τῆς Ἀγγλίας. Ἰρλανδὸς καὶ καθολικὸς, γεννηθεὶς ἐν Δουβλίῳ ἐν ἔτει 1779, ἐκ πενιχρᾶς οἰκογενείας, ἐδρέψατο τὸ πρῶτον ἄθος τῆς ποιήσεως περὶ τὴν ἐγκύκλιον ἐτι διατρίβων μᾶθησιν, καὶ ἐκκαιδεαστὴς ἤδη ἔγραψεν εἰς τὰς μεγάλας ἐπιθεωρήσεις τῆς πατρίδος του. Ἐξέμνησε τὴν κατὰ τὸ 1798 ἐπανάστασιν

τῆς Ἰρλανδίας, καὶ ἡ πολιτικὴ ἤθελε προσελκύσει αὐτὸν ἀπὸ τῶν κόλπων τῶν γραμμάτων, ἀν' ὅ τότε ἀντιβασιλεύον τῆς Ἀγγλίας· δὲν ἤθελε τὸν παραδῶσθαι εἰς τὰς μούσας. Ἐγένετο ἑταῖρος καὶ φίλος ἐπιστήθιος τοῦ Βύρωνος, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ δημοσιεύσῃ ποιήματι τι ἰνδικὸν ὅπως ἀφήσῃ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ LallaRoeck τοῦ συναδέλφου του Μοῦρ· τὴν δὲ φήμην καὶ τὴν δόξαν τοῦ ποιήματος τούτου ἐξήλειψε μόνον ὁ Child Harold τοῦ Βύρωνος. Τὰ ἄλλα συγγράμματα τοῦ Μοῦρ εἰσὶ, μετὰ τῶν ἄλλων, ἡ Σάτυρα τοῦ Post-Baq, οἱ Ἑρωτες τῶν Ἀγγέλων, τὰ ὅποια ἔγραψεν ἐν Παρισίοις, ὁ Ἐπικούριος κτλ. Ἐκέκμητο τὰ ἀληθῆ ἀπομνημονεύματα τοῦ λόρδου Βύρωνος, τὰ ὅποια κατέστρεψεν, ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἐκδότου Μοῦράου. Οὐδέποτε ἐγνώσθη ἡ αἰτία τῆς θυσίας ἢ τῆς σκληρότητος ταύτης. Ὁ Μοῦρ κατόκει τὸ ὠραῖον κτῆμα τοῦ Hoperton, ὅπερ τῷ εἶχε καταλίπει ὁ μαρκέσιος τοῦ Λανδστάουν, καὶ ἐνθα ἐτελεύτησε κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1832, χωρὶς ἄλλης θλίψεως ἢ ὅτι ἐπέζησε τῆς δόξης αὐτοῦ.

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

(ἴδε φυλλάδ. 13.)

Ἀλλὰ θέλουν τοὺς συζύγους των διὰ νὰ λάμψουν μόνον πρὸς τὴν γυνήν, ὡς κομῆται, καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὸ μέλλον, ὅπερ μαῦρον καὶ σκοτεινὸν ἐκτυλίσσεται μετ' ὀλίγον ἐνώπιόν των, καὶ ὅπερ ματαίως τότε καταζητοῦν νὰ ἀποσकुβαλίσωσιν, αὐτὴ προσκολληθῇ εἰς αὐτὰς ὡς τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἡρακλέους, διότι ἀνατρέφονται μὲν ἴσως καλῶς, ἀλλ' ἐκπαίδεύονται κακίστα, καθότι ἀντὶ νὰ μάθωσι τὰ χρῆτα καὶ καθήκοντά των, ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν ἀντικειμένων διαχυτικῶν καὶ παρέργων, τὰ ὅποια ποτὲ δὲν τὰς ὠφελοῦν καὶ πλεονάζουσιν· βλάπτουν· διὸ βλέπομεν νεάνιδας ὑπανδρευομένας, αἵτινες δὲν γνωρίζουν οὐδεμίαν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, οὐδεμίαν οἰκιακὴν ἢ δημοσίαν ἀρετὴν, ἀλλὰ κουφῶνται, λέγουσαι, ὅτι ἐγένοντο τέλειαι εἰς τὴν ὄρχησιν, τὴν μουσικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, ὅτι ἔμαθον νὰ στιχορροῦν, νὰ συγγράφουν ἢ ν' ἀναγινώσκουν μυθιστορήματα καὶ ὅτι δὲν εὗρον καίρῳ νὰ μάθωσιν ὅποια ἔπρεπε νὰ γινώσκωσι.

Λυπεῖται καὶ δυσανασχετῇ ἡ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου, βλέποντος ταύτας τὰς διαφορὰς, καὶ οἰκτερεῖ τὴν ἀνθρωπότητα, διότι ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τὰ παρελθόντα δὲν παραδειγματίζεται· ὡραία νεάνιδες, ἀγλάισμα τῆς ὑπάρξεώς μας, διατὶ ἀπὸ ἔχετε τὴν τύχην νὰ ἐκπαιδευθῆτε κάλλιον τῶν μητέρων καὶ προγονῶν σας, ἀπὸ τὰ θέλγητρά σας.